

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 23/05-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. januára 2005 predbežne prerokoval sťažnosť L. T., toho času v Ústave na výkon väzby Leopoldov, zastúpeného advokátom JUDr. J. G., so sídlom T., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv upravených v čl. 17 ods. 2 a 5 a v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tpo 85/04 z 2. septembra 2004 a základných práv upravených v čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a v čl. 50 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 2 Tpo 61/04 zo 14. septembra 2004, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť L. T. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. októbra 2004 doručená sťažnosť L. T., toho času v Ústave na výkon väzby Leopoldov (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. G., so sídlom T., vo veci porušenia jeho základných práv upravených v čl. 17 ods. 2 a 5 a v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) postupom a uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tpo 85/04 z 2. septembra 2004 a jeho základných práv upravených v čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a v čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy, v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“) a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tpo 61/04 zo 14. septembra 2004.

Zo sťažnosti vyplýva, že proti sťažovateľovi sa vedie trestné stíhanie pre trestné činy nedovoleného prekročenia štátnej hranice podľa § 171a ods. 1 a 4 písm. b) Trestného zákona a založenia, zosnovania a podporovania zločineckej a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona. Sťažovateľ bol uznesením Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 Tp 20/2004 z 21. februára 2004 vzatý do väzby. Sťažovateľ požiadal 22. júla 2004 o prepustenie z väzby. Túto žiadosť okresný súd zamietol uznesením sp. zn. 3 Tp 94/2004 z 3. augusta 2004. Proti uzneseniu okresného súdu sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tpo 85/04 z 2. septembra 2004 tak, že ju zamietol. Okresný súd uznesením sp. zn. 3 Tp 112/2004 z 9. augusta 2004 rozhodol o predĺžení väzby sťažovateľa. Podľa tvrdenia uvedeného v sťažnosti toto uznesenie nebolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľa. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu o predĺžení väzby sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením sp. zn. 2 Tpo 61/04 zo 14. septembra 2004 zamietol.

Podľa názoru sťažovateľa boli namietanými uzneseniami krajského súdu týkajúcimi sa ďalšieho trvania jeho väzby porušené jeho základné práva upravené v čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a v čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy, základné právo upravené v čl. 36 ods. 1 Listiny a právo upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Tento názor opiera sťažovateľ okrem iného o tvrdenie, že krajský súd sa pri svojom rozhodovaní o jeho sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe nezaoberal v sťažnosti uvádzanými skutočnosťami, čo „*pokladá za svojvôľu a postup celkom sa vymykajúci zákonnosti*“, ktorý možno „... *považovať za postup, v ktorom absentuje zákonné a ústavne konformné odôvodnenie väzby*“.

Sťažovateľ tiež s poukazom na § 15a zákona č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyslovuje

v sťažnosti názor, že vo veci nerozhodovali zákonní sudcovia, čím bol porušený čl. 48 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta neexistenciu dôvodu väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a v tejto súvislosti argumentuje, že *„Trestný poriadok pre taký zásah do osobnej slobody akým je väzba, vyžaduje ako dôvod väzby nie trestné stíhanie, ale konkrétne skutočnosti odôvodňujúce obavu, že sťažovateľ bude vplývať na svedkov. ...V prípade neexistencie konkrétnych skutočností, o ktoré možno oprieť záver, že obvinený v rámci trestného stíhania bude pôsobiť na svedkov, prípadne inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, nemožno odôvodniť ďalšie trvanie väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Tr. por.“* V súvislosti s dôvodom väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku sa sťažovateľ odvoláva aj na konštantnú judikatúru súdov (napr. R 1/1993), podľa ktorej skutočnosť, že v priebehu trestného stíhania majú byť vykonané ďalšie procesné úkony, výsluchy svedkov a pod., súčasne neznamená, že obvinený bude na týchto pôsobiť, resp. ináč mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Sťažovateľ ďalej poukazuje v sťažnosti na skutočnosť, že v jeho trestnej veci sa nevykonávajú žiadne procesné úkony, vyšetrovateľ sa ho už tretíkrát pokúša vypočuť napriek tomu, že odmietol vypovedať, čo považuje *„za psychický nátlak a zneužitie inštitútu väzby na donútenie k výpovedi“*.

Vo vzťahu k dôvodu väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažovateľ argumentuje, že *„Súd právne významným spôsobom neodôvodnil záver, že je tu obava, že sťažovateľ môže pokračovať v trestnej činnosti“*.

K porušeniu čl. 50 ods. 3 a 4, ako aj čl. 46 ods. 1 ústavy došlo podľa sťažovateľa tým, že rozhodnutie o predĺžení väzby nebolo doručené jeho obhajcovi, ako aj opakujúcimi sa pokusmi vyšetrovateľa vypočuť ho vo väzbe napriek tomu, že odmietol vypovedať.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti prijal nasledovné rozhodnutie:

„Konaním Krajského súdu v Trenčíne o väzbe sťažovateľa v trestnej veci sťažovateľa vedenej na Krajskom súde v Trenčíne 3 Tpo 85/04 došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a k porušeniu práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 3 Tpo 85/04 zo dňa 2. 9. 2004 sa zrušuje.

Konaním Krajského súdu v Trenčíne o predĺžení väzby sťažovateľa v trestnej veci sťažovateľa vedenej na Krajskom súde v Trenčíne 2 Tpo 61/04 došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, článku 50 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 2 Tpo 61/04 zo dňa 14. 9. 2004 sa zrušuje.

Sťažovateľ sa prepúšťa z väzby. “.

II.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením okresného súdu č. k. 3 Tp 20/2004 z 21. februára 2004. Okresný súd jeho žiadosť o prepustenie z väzby zamietol uznesením sp. zn. 3 Tp 94/2004 z 3. augusta 2004.

Okresný súd odôvodnil toto uznesenie takto:

„V predmetnej rozsiahlej trestnej veci sú obvinení trestne stíhaní pre skutky, ktorých sa mali dopustiť ako členovia zločineckej skupiny, pričom táto skupina mala pracovať na základe presne vymedzenej del'by úloh dlhodobo skrytým a organizovaným spôsobom. Z uvedeného je zrejmé, že predmetná vec je mimoriadne zložitá a komplikovaná, čo dokumentuje aj časovú náročnosť realizácie úkonov a náležitého zistenia skutkového stavu veci v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodnutie. Vo veci prebieha rozsiahle dokazovanie, v súčasnosti sú vykonávané okrem iného prepisy odtajnených telefonických hovorov, ktoré sú postupne analyzované v súvislosti s jednotlivými skutkami a je potrebné vypočítať ďalších

svedkov, ktorí vlastnili jednotlivé karty, prípadne zadovážiť i ďalšie dôkazy, ktorých potreba vyvstane na základe vykonaných prepisov hovorov. Je preto namieste obava, že v prípade prepustenia obvinených na slobodu budú títo spoločne alebo samostatne pôsobiť na svedkov v úmysle zmariť zadováženie dôkazov potrebných pre zistenie skutkového stavu veci. Navyiac obvinený M. P. je trestne stíhaný aj v Českej republike v súvislosti s nelegálnym prevozom cigariet. Podľa zistení orgánov Polície ČR sa menovaný trestnej činnosti dopúšťal dlhodobo ako člen organizovanej skupiny, ktorá pôsobila na území ČR a SR spolu s ďalšími osobami, medzi ktorými bola zistená i účasť spoluobvineného M. M. Vzhľadom na ich zrejmé kontakty s ďalšími podozrivými osobami z Českej a Slovenskej republiky hrozí nebezpečenstvo, že by sa mohli u týchto neznámych osôb skrývať, prípadne by mohli nelegálne prekročiť štátne hranice, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu. Keďže obvinený L. T. a Š. H. nemajú na slobode žiaden legálny zdroj príjmov, možno dôvodne predpokladať, že páchaním tejto závažnej trestnej činnosti si zabezpečovali zdroj obživy a v tomto budú pokračovať.

V danom prípade je okrem splnenia formálnych podmienok splnená aj materiálna podmienka väzby a to zásada proporcionality, pretože väzba obvinených je v tomto prípade primeraným procesným opatrením so zreteľom na závažnosť skutku, ako aj vzhľadom na stupeň spoločenskej nebezpečnosti pre spoločnosť a tiež s prihliadnutím na trest, ktorý možno obvineným uložiť.

Na základe týchto skutočností sudkyňa žiadosť obvinených o prepustenie z väzby zamietla.“

Sťažovateľ namieta porušenie ním označených základných práv uzneseniami krajského súdu vo veci jeho väzby, do ktorej bol sťažovateľ vzatý na základe vyššie uvedeného uznesenia.

Krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tpo 85/04 z 2. septembra 2004 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3 Tp 94/2004 z 3. augusta 2004 ako nedôvodnú zamietol, pričom svoje rozhodnutie odôvodnil nasledovne:

„... Okresný súd postupoval vecne správne, keď žiadosti obvinených o prepustenie z väzby ako nedôvodné zamietol. Dôvodnosť podozrenia, že obvinení spáchali trestné činy, pre ktoré im bolo vznesené obvinenie, sa na podklade doteraz vykonávaných dôkazov nevyklúčila, naďalej je daná a bola vzhľadom na povahu i spôsob, akým mal byť spáchaný stíhaný trestný čin, ako aj okolnosti charakterizujúce osoby obvinených, na ktoré poukázal okresný súd, dôvodom na ich vzatie do väzby a zamietnutie ich predchádzajúcej sťažnosti krajským súdom uznesením z 21. 2. 2004, sp. zn. 1 Tpo 8/04. Tieto okolnosti sa nezmenili a preto naďalej odôvodňujú u obvinených trvanie väzobných dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a), b), c) Tr. por. aj v ďalšom štádiu vyšetrovania. Námietky sťažovateľov v uvedenom smere nepovažoval preto krajský súd za opodstatnené.“

Okresný súd uznesením sp. zn. 3 Tp 112/2004 z 9. augusta 2004 predĺžil sťažovateľovi lehotu trvania väzby do 20. februára 2005. Voči tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, pričom v písomnom odôvodnení namietal nesprávnosť napadnutého uznesenia s poukazom na to, že nie sú dané žiadne dôvody väzby a ani dôvody na predĺženie lehoty trvania jeho väzby. Navrhol preto zrušiť napadnuté uznesenie a prepustiť ho z väzby.

Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Tpo 61/04 zo 14. septembra 2004 sťažnosť sťažovateľa zamietol konštatovaním, že

„... Okresný súd postupoval vecne správne, keď predĺžil lehotu trvania väzby obvinených do 20. 2. 2005. Správne zistil, že v dôsledku závažnosti trestnej činnosti, pre ktorú sú obvinení trestne stíhaní, so zreteľom tiež na rozsiahlosť a náročnosť dokazovania, ktoré je potrebné vo veci vykonať, nebude možné prípravné konanie skončiť do 20. 8. 2004. Prepustením obvinených na slobodu pritom reálne hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, keďže dôvody väzby obvinených v rozsahu uvedenom v ustanovení § 67 ods. 1 písm. a), b), c) Tr. por. naďalej pretrvávajú v dôsledku konkrétnych skutočností, na ktoré dôvodne a vecne správne poukázal v napadnutom uznesení okresný súd. Boli preto splnené zákonné podmienky na postup podľa § 71 ods. 1 Tr. por. a napadnuté uznesenie vzhľadom na uvedené závery je vecne správne.“

III.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... *ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd*“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárna.

1. Porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktoré ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len

pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Článok 17 ods. 2 ústavy upravuje ústavnoprocený princíp uplatňovaný pri obmedzovaní osobnej slobody ako základnej hodnoty v demokratickom a právnom štáte. K obmedzeniu osobnej slobody podľa citovaného článku môže dôjsť len z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Takýmto dôvodom je aj väzba obvineného, ktorá je zabezpečovacím prostriedkom slúžiacim výnimočne na zaistenie osoby obvineného na účely trestného stíhania, ktorej základným cieľom je to, aby neprítomnosť osoby obvineného najmä v počiatočnom predsúdnom (ale aj súdnom) štádiu trestného stíhania nezmarila cieľ trestného konania vyjadrený v § 1 ods. 1 Trestného poriadku.

Zákom, ktorý ustanovuje predpoklady na uplatnenie tohto ústavnoproceného princípu, je Trestný poriadok [zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov]. Podľa tohto zákona a súčasne aj podľa čl. 142 ods. 1 ústavy sú týmto ústavnoproceným princípom viazané v celom rozsahu všeobecné súdy vykonávajúce trestnoprávnu jurisdikciu vrátane rozhodovania o väzbe obvinených osôb. Uplatnenie právomoci ústavného súdu prichádza do úvahy len vtedy, ak sťažovateľ namieta porušenie tohto ústavnoproceného princípu. Porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy sa musí vzťahovať na to, že obvineného možno vziať do väzby iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Z uvedeného vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či

- a) proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie,
- b) rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami,
- c) o väzbe rozhodol súd,
- d) obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 67 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v odseku 2 alebo odseku 3 tohto ustanovenia, a

- e) osoba bola vzatá do väzby a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby, prípadne aj rozhodovaním o žiadosti o prepustenie z väzby.

Správnosť tohto prístupu potvrdzuje aj stabilná judikatúra všeobecných súdov, ktorá sa sústreďuje na dodržanie týchto zákonných predpokladov na vzatie do väzby, ktoré vo svojom súhrne znamenajú vymedzenie obsahu ústavnoprocесného princípu v čl. 17 ods. 2 ústavy. Konkrétne súdna prax uzavrela, že pri posudzovaní dôvodov väzby môžu orgány činné v trestnom konaní prihliadať len na tie okolnosti a zistenia, ktoré majú základ v procesne vykonanom dokazovaní a sú významné pre záver o existencii niektorého z dôvodov väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) až c) a § 67 ods. 2 Trestného poriadku. Tieto ustanovenia spolu s § 71 Trestného poriadku vyjadrujú podľa výslovného obsahu rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ústavný princíp, podľa ktorého obvineného možno vziať do väzby iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup (hodnotenie) všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby, ak tento postup viedol k záveru o existencii takého dôvodu na väzbu, ktorý je uvedený v Trestnom poriadku. Skutkovo môže tento postup a rozhodnutie preskúmať len opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je uspošobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov. Na nahradenie úsudku všeobecného súdu o existencii skutkových okolností zakladajúcich zákonné dôvody na vzatie do väzby by musela existovať výslovná ústavná norma, ktorá by takéto suplovanie procesnej činnosti všeobecného súdu dovoľovala a súčasne by aj určila spôsob, akým to môže ústavný súd vykonať a realizovať. Taká norma v ústave nie je, a preto sa ústavný súd musí pri skúmaní obmedzenia osobnej slobody sústrediť len na preskúmanie toho, či k obmedzeniu došlo z dôvodov a spôsobom, ktoré ustanovuje Trestný poriadok, bez toho, aby suploval právomoc a postupy všeobecných súdov.

Ústavný súd nemôže skúmať hodnotenie dôkazov a zistenia všeobecných súdov vo väzobných veciach aj z dôvodu, že nepatrí k orgánom činným v trestnom konaní, a preto

prirodzene nie je vybavený kompetenciou a ani zákonnými (faktickými) prostriedkami na prešetrenie skutkových zistení väzobných súdov, prípadne na vykonanie alebo opakovanie dôkazov.

Z toho vyplýva, že v konaní pred ústavným súdom môže sťažovateľ uplatniť ochranu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, ktorého porušenie namieta, len vtedy, ak ho nechráni iný súd, a to len v rozsahu svojej ústavnej kompetencie podľa čl. 142 ods. 1 ústavy. Ďalej musí ísť o porušenie základného práva, ktoré súvisí s tým, že osoba bola vzatá do väzby bez zákonom uznaného dôvodu a odôvodnenie všeobecného väzobného súdu sa neopiera o konkrétne skutkové okolnosti. Rovnakým prístupom sa rieši aj primeranosť trvania väzby a právo na prepustenie z väzby.

Čo sa týka práva sťažovateľa na prepustenie z väzby, možno uviesť, že právo na prepustenie z väzby počas konania je právom, ktorého úspešné uplatnenie predpokladá, že zanikli skutkové okolnosti, ktoré viedli ku vzatiu do väzby, a nepribudli aj ďalšie skutkové okolnosti, ktoré aj po určitom čase odôvodňujú trvanie väzby, a preto nie je potrebné zabezpečenie osoby obvineného obmedzením jeho osobnej slobody vo väzbe. O zániku týchto dvoch skupín skutkových okolností rozhoduje vždy všeobecný súd podľa zákonom ustanovených kritérií. Základom pre ich uplatnenie je však záver o tom, či prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania.

Ústavný súd je oprávnený a povinný preskúmať, či všeobecný súd rešpektoval možnosť uplatniť právo na prepustenie z väzby, či o každej žiadosti o prepustenie rozhodol a či jeho rozhodnutie vychádzalo zo skutkových dôvodov, ktoré viedli k uvaleniu a trvaniu väzby a opieralo sa o zákonom uznané dôvody väzby.

Oprávnením a aj povinnosťou všeobecného súdu je dbať o to, aby doba väzby obvineného neprekročila nevyhnutnú hranicu. Za tým účelom skúma všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uvedie ich v rozhodnutiach o žiadostiach obvineného o prepustenie na slobodu (rozhodnutie

vo veci T. c/Rakúsko z 12. decembra 1991, séria A, č. 224, s. 18, § 67). Rozhodnutie súdu o uvalení väzby nemusí nutne ospravedlňovať väzbu počas celej doby jej trvania, lebo okolnosti, na ktorých bolo rozhodnutie založené, sa mohli zmeniť.

Každá osoba, ktorá je vo väzbe, má právo na to, aby sa každé rozhodnutie o väzbe (aj o predĺžení väzby) odôvodnilo v súlade s § 134 ods. 2 Trestného poriadku a v súlade aj s ostatnými ustanoveniami tohto zákona upravujúcimi trvanie väzby. Len taký postup väzobného súdu vylučuje ľubovôľu pri rozhodovaní o takej závažnej otázke, akou je obmedzenie osobnej slobody kvôli účelu Trestného poriadku vyjadreného v jeho § 1. Odôvodnenie musí presvedčivo odpovedať na otázku, prečo je záujem na riadnom objasnení trestnej činnosti a dosiahnutí účelu trestného konania silnejší než záujem na osobnej slobode jednotlivca.

Obe napadnuté uznesenia krajského súdu podľa názoru ústavného súdu zodpovedajú uvedeným kritériám.

2. Porušenie základných práv podľa čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy

V časti sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy sťažovateľ uviedol, že uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 Tp 112/2004 z 9. augusta 2004 nebolo doručené jeho obhajcovi.

V časti sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva odoprieť výpoveď podľa čl. 50 ods. 4 ústavy argumentuje sťažovateľ len skutočnosťou, že *„vyšetrovateľ sa už tretíkrát pokúša vypočuť sťažovateľa napriek tomu, že odmietol vypovedať“*, čo podľa jeho názoru *„možno považovať za psychický nátlak a zneužitie väzby na donútenie k výpovedi“*.

Podľa § 50 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie,

- a) ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili,
- b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody,

c) porušovateľa základného práva identifikáciou orgánu verejnej moci, pred ktorým je sťažovateľ účastníkom konania a ktorý postupoval alebo rozhodoval tak, ako to tvrdí sťažovateľ.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zdôrazňuje, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na rozhodnutie vo veci samej. Môže teda konať len o porušení tých práv, ktorých porušenie namieta sťažovateľ, a len proti tým porušovateľom základných práv, ktorých sťažovateľ výslovne označil za porušovateľov a v návrhu na rozhodnutie vo veci samej žiadal voči nim ochranu pred porušovaním základných práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom.

V uvedených častiach sťažnosti tieto náležitosti chýbajú v predpísanom a nevyhnutnom rozsahu na predbežné prerokovanie. Preto ústavný súd odmietol sťažnosť v tomto rozsahu pre nedostatok zákonom predpísaných náležitostí (§ 25 ods. 2 v spojení s § 20 ods. 3 a § 50 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde).

Pokiaľ sťažovateľ označil za porušovateľa týchto základných práv aj krajský súd (v návrhu na rozhodnutie vo veci samej), ústavný súd uvádza, že v tomto prípade ide o nedostatok vecnej spojitosti medzi postupom a rozhodnutiami krajského súdu a tým, že uznesenie okresného súdu musí doručiť okresný súd a postup vyšetrovateľa krajský súd priamo neriadi a nemôže ovplyvniť. Preto je sťažnosť v tejto časti smerujúcej proti krajskému súdu zjavne neopodstatnená (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. Porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 Listiny a čl. 6 ods. 1 Dohovoru

V súvislosti s odmietnutím sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podanej proti rozhodnutiu všeobecnému súdu ústavný súd zastáva názor, že o zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti podľa konštantnej judikatúry pôjde vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným

postupom všeobecného súdu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, prípadne z dôvodov, ktoré spočívajú v osobitnostiach konania pred všeobecným súdom. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť považuje ústavný súd takú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej opodstatnenosť alebo neopodstatnenosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 74/02).

Článok 6 Dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces. Tento článok Dohovoru sa zásadne nevzťahuje na konanie o väzbe vrátane konania a rozhodovania trestného súdu o predĺžení väzby, pre ktoré platí, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, špeciálna, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 Dohovoru upravujúcom právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 Dohovoru.

Uvedený výklad sa uplatňuje aj vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny, pretože je tu rovnako špeciálna úprava v čl. 17 ústavy, resp. čl. 8 Listiny.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny rozhodnutím krajského súdu o predĺžení jeho väzby, resp. o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Namieta teda porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny takým rozhodnutím všeobecného súdu, na ktoré sa tieto ustanovenia Dohovoru, ústavy a Listiny vecne nevzťahujú. Vzhľadom na absenciu vecného súvisu medzi napadnutými rozhodnutiami krajského súdu o predĺžení väzby, resp. o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby a označenými článkami Dohovoru, ústavy a Listiny, je sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená.

4. Porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy

Vo vzťahu k námietkam sťažovateľa týkajúcim sa porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy ústavný súd konštatoval, že tieto námietky sťažovateľ v sťažnosti bližšie neodôvodnil a obmedzil sa len na konštatovanie, že sa „s poukazom na ustanovenie § 15a zák. č. 458/03 Z. z. domnieva, že vo veci nerozhodovali zákonní sudcovia“. Tento dôvod nemá žiadnu vecnú spojitosť so zákonným sudcom v posudzovanej veci, pretože v citovanom zákone je § 15a len v časti VII (novela Trestného poriadku), v ktorej sa uvádza § 15a pod marginálnym nadpisom „Právomoc Špeciálneho súdu“.

Z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy odmietol ústavný súd ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu znamenalo, že ústavný súd sa už nezaoberal ďalšími požiadavkami sťažovateľa na ochranu jeho práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2005